

MAPK TBEH

TOM SAWYER

ILMAILIJA

Марк Твен

Tom Sawyer ilmailija

«Public Domain»

Твен М.

Tom Sawyer ilmailija / М. Твен — «Public Domain»,

Содержание

ENSIMMÄINEN LUKU	5
TOINEN LUKU	10
KOLMAS LUKU	14
Конец ознакомительного фрагмента.	19

Mark Twain

Tom Sawyer ilmailija / Huckleberry Finn'in jatko

ENSIMMÄINEN LUKU

Luuleeko kukaan ihminen, että Tom Sawyer oli saanut tarpeeksensa kaikista noista seikkailuista? Minä meinaan kaikista niistä, kun meillä oli joella ja joen varsilla silloin, kun me pelastettiin Jim neekeri ja kun Tommia ammuttiin sääreen. Eikös mitä, niistäkö olis' hän saanut kyllikseen! Ne vain kiihotit häntä lisää. S'oli ainoa seuraus niistä. Katsokaas, kun me kolme tultiin takasin komeudella ja komervenkillä, niin sanoakseni, ja koko kylä otti meitä vastaan oikein tommosella soihtukululla ja prameilla puheilla ja jokainen sorkka kumarsi ja huusi ja muutamat olit päissäänkin ilosta ja ihastuksesta, niin sekös teki meistä oikein urhoot ja sankarit, ja s'oli jotakin, jota Tom Sawyer koko elinaikanaan oli toivonut.

Yhden aikaa näytti siltä, kuin olis hän saanut tarpeeksensa. Kaikki häärivät hänen takiansa, ja hän keikkas nokka ilmassa ja pasteeraili pitkin kaupunkia ikäänkuin s'olis ollut hänen omaansa. Muutamat sanoit häntä maailman matkustajaks, ja sekös vasta tekikin hänet ylpeäks ja pöyhkeäks! Nähkääs, hän katsoi minua ja Jimiä ikäänkuin halveksimalla sentähden, että me oltiin reissattu jokea alaspäin lautalla ja tultu takasin höyrylaivassa, mutta Tom oli kulkenut masinassa alas ja ylös. Pojat olit tietysti hirveän kateissaan mulle ja Jimille, mutta valmiit ryömimään rapakossa Tommin edessä.

Niin no, en oikein tiedä; hän olis kukaties ollut hyvinkin tytyväinen, jos ei olis ollut ukko Nat Parsonsia, joka oli postimestari ja peevelin pitkä roikale ja hyväluontonen ja tyhmä; ja pääkin rupes hältä paistamaan, sillä hän oli jo vanha, ja kieli kävi hänen suussaan kuin vanhan harakan. Kolme kymmentä vuotta umpeensa oli hän ollut ainoana miehenä koko kylässä, joll' oli ollut mainetta – minä meinaan matkustajan mainetta – ja tietysti hän oli kauhean ylpeä siitä, ja olipa laskettu, että ukko noina kolmena kymmenenä vuotena oli pakissut matkastaan toista miljoonaa kertaa ja joka kerta ollut ihastunut reissuun; ja ykskaks tulee siinä lennähtäen poika nulikka tuskin viidentoista vuoden iällä, joka panee kaikki ihmiset ihmettelemään ja töllistelemään häntä *hänen* retkistään. Sehän tietysti pani ukko paralle mahan puserruksia. Se oikein iletti häntä kuulla Tomin pakinoivan ja ihmisten sanovan: "Herranen aika!" "Teitkö sen?" "No, eipä nyt hullumpaa!" ja tolla viisin. Mutta hän ei saattanut luikua siitä pois, oli aivan kuin kärpänen, jonka takajalat on tarttunut siirappiin. Ja aina kun Tom tuli johonkin välipaikkaan jutuissaan, tahtoi tuo vanha koni parka pistää sekaan jotakin *hänen* reissuistaan ja pitää pitkiä puheita niistä; mutta n'olit ikäloppuja eikä kukaan niistä piitannut, ja s'oli surullista kyllä. Ja sitten Tom alkoi taas kuten toisesta päästä ja ukko vuoroonsa taas toisesta – ja niin pois päin koko tunnin ajan ja enemmänkin, ja kumpikin koki saada toisen hikoilemaan hiiteen.

Katsokaas, Parsonsin laita oli tällä viisin. Kun hän ensinnä tuli postimestariks ja oli tuore ammatissaan, niin tuleepi kirje postissa jollekin, jota hän ei tuntenut; ei ollut yhtään semmosta elävää koko kylässä. No, hän ei tietänyt mitä hän tekis, ja kirje oli siellä venymässä viikkokausia postipöntössä, ja lopuks rupes kylmä hiki valumaan pitkin hänen selkäpiitään. Siitä – nimittäin kirjeestä – ei ollut maksettu postirahaa, ja sekös toi hänelle uutta huolta. Ei ollut mitään kuria noiden kymmenen centin kiristämiseen, ja hän pelkäs että Hallitus vaatis hänet tilille niistä ja kenties antais hänelle potkun, kun saisit tietää ettei hän ollutkaan karhunut rahoja. No, viimein hän ei voinut kestää sit' enään. Hän ei saanut unta öisin, hän ei voinut syödä, hän laihtui ohueks kuin aidan seiväs, ja kuitenkin hän ei kysynyt keltäkään neuvoa, sillä saattaishan se ihminen, jolta hän kysyis neuvoa, käydä hältä salaa kantelemaan Hallitukselle tuosta kirjeestä. Hän oli kätkenyt sen lattian alle, mutta ei sekään konsti auttanut, sillä jos hän sattui näkemään jonkun ihmisen seisovan juur sillä paikalla,

niin heti kävi kylmät väristykset pitkin hänen selkänahkaansa ja hän tuli kovaan epäluuloon, ja hän istui koko ilta-yön valveilla, kunnes oli hiiren hiljaa koko kylässä, ja sitten hän hiipi sinne takasin kuin kissa ja otti kirjeen ja kätki sen toiseen paikkaan. Senpä tähden ihmiset rupesit välttelemään häntä ja puistamaan päitensä ja kuiskimaan keskenänsä, sillä hän näytti semmoselta ja olla oletteli niin, että he luulit hänen tehneen murhan tai jotain muuta kujeita – ja jos hän olis ollut muualta kotosin, niin olisit he "lynssaneet" [tappaneet rahvaanraivossa. Suoment.] hänet. Niin no, kuten jo sanoin, hän ei voinut kestää sit' enään. Hän päätti siis suoraa päätä lähteä Washingtoniin ja mennä Yhdysvaltain presidentin luo ja kertoa juurta jaksain koko asiansa hänelle eikä pistää rahtuakaan hampaan koloon ja sitten ottaa framille tuon kirjeen ja mätätä sen pöydälle koko Hallituksen silmäin eessä ja sanoa: "Tuoss' on se – tehkää nyt mulle mitä tahotte; vaikka – taivas sen todistakoon! – minä olen viaton mies enkä ansaitse lain julmaa ankaruutta, ja minä jätän jälkeeni perheen, joka saa kuolla nälkään eikä kuitenkaan ole ollut missään tekemisissä tämän asian kanssa, ja se on totta ja minä vannon sen."

Ja niin hän teki. Hän matkusti pikkusen matkaa höyrylaivassa, pikkusen kyydillä, mutta koko loppumatkan hevosen selässä, ja kaikkiaan meni hältä kolme viikkoa ennenkun viimein tuli Washingtoniin. Hän näki pitkät maisemat maailmaa ja koko joukon kyliä ja kauppaloita ja neljä suurta kaupunkia. Hän viipyi retkellään lähes kahdeksan viikkoa, ja koko kylässä ei ollut hänen palattuaan yhtään niin ylpeää miestä kuin hän. Hänen matkansa teki hänestä mainion miehen seudussa, kerrassaan kuuluisan; ja ihmisiä tuli kymmenen penikulman päästä, jopa aina Illinoisin laaksosta asti, häntä katsomaan – ja siinä he seisoa tuijottivat, ja hän pakisi. Ette koskaan ole moista nähnyt.

No, oli nyt mahdotonta päättää, kumpiko heistä oli mahtavin matkustajana; toiset pitivät Natin puolta, toiset Tomin. Jokainen tunnusti tinkimättä että Nat oli nähnyt enemmän pituuden eli, kuten sanovat, *lonkituutin*, mutta heidän täytyi myöntää että, jos kohta Tom olikin kehnompia lonkituutissa, hän sitävastoin oli voitolla leveyden kannalta katsoen eli *latituutissa* ja ilmanalassa. Kumpikin piti puoltansa, sanon mä, ja molemmat huusit ja hoilasit niistä hirvittävästä vaaroista, joita olit kestäneet retkillään, ja koittivat viedä toinen toiseltaan voiton *sillä* viisin. Pyssynluotin arpi Tomin sääressä oli paha tikku Natin silmässä, vaikka hän pani parastaan puskea siihen; hän ei vienyt voittoa Tomista, sillä Tom ei istunut rauhassa, vaan hyppäs alinomaa ylös ja liikata nilkutti säärellään *sill'*aikaa kun Nat juttus seikkailustaan, joka häll' oli ollut eräänä päivänä Washingtonissa; sillä Tom ei herennyt ontumasta, vaikka hänen säärensä oli jo aivan terve, vaan harjotti sitä kotonaan iltasin ja ontui yhtä hyvin kuin olis ammuttu sääreen vastikään.

Natin seikkailu oli tällä viisin – ja minä takaan että hän osas sen kertoa. Hän voi oikein saada ihomme karsimaan ja panna meidät kalpenemaan ja pidättämään henkeämme, kun hän kertoi siitä, ja joskus kävi vaimoväki ja tytöt niin pehmeiks polvista, ettei pystyneet seisomaan. No noin s'oli, ainakin minkä minä muistan:

Hän tuli täyttä laukkaa Washingtoniin ja pani hevosesensa johonkin talliin ja lähti pötkimään presidentin taloon tuo kirje taskussa, ja siellä he sanoit presidentin olevan kapitooolissa ja koht'siltään lähtevän Filadelfiaan – niin ettei häll' ollut minuutiakaan hukattavaa, jos tahtoi saada tavata presidenttiä. Nat oli kaatua kumoon – hän säikähtyi niin. Hevosen oli hän pannut talliin eikä tietänyt mitä tekis. Silloin tulee siinä eräs nekeri ajaen vanhaa ränstynyttä vuokravaunua, ja heti saapi postimestari pistoksen päähänsä. Hän sänttää framille ja huutaa:

"Puoli dollaria, jos ajat minut kapitooliin puolessa tunnissa, ja neljäsosa dollaria kaupan päälle, jos teet sen kahessa kymmenessä minuutissa."

"No hei, kyllä!" sanoo nekeri. Nat hän kömpi vaunuun ja paiskas kiinni vaunun oven, ja pois he ajaa karahuttivat, ja s'oli turkkasen epätasainen ja rosainen katu, täynnään tukkia ja kiviä ja kuoppia ja mukuroita, niin että s'oli vallan kauheaa, kun siinä kolistiin ja kalistiin. Nat pisti kätensä vaunun nuoriin ja ripusti itsensä kiinni niistä kuin olis kuolema tarjona ollut, mutt' yhtäkkiä vaunu kolahtikin isoon kiveen ja lensi ilmaan, ja pohja puhkes pois, ja kun tultiin alas, olit Natin jalat maassa, ja hän näki olevansa hirvittävässä vaarassa, ellei hän jaksanut juosta tasan vaunun kanssa.

Hän oli pelästynyt aivan järjiltään, mutta hän pani kaikki voimansa liikkeelle ja piti lujasti kiinni nuorista, ja säärensä lentää lipsottivat kuin harakkamyly. Hän kirkas ja huuteli ajajalle: "Seis! Seis!" ja sitä samaa teki väkijoukko kadulla, sillä he näkivät hänen säärensä kehräävän kuomin alla ja hänen päänsä ja hartiansa roikkuvan ikkunain sisäpuolella ja ymmärsit kyllä missä hiton hädässä hän oli; mutta mitä enemmän he huusit, sitä enemmän nekeri rusikoi hevosia ja huusi kuin hullu: "Äläkää peläkkö, kyllä myö tullaan perille oikeaan aikaan, ei mittään hättää." Sillä, katsokaas, hän luuli heidän kaikkein jouduttavan häntä, eikä hän voinut kuulla mitään vaunun roiskeelta ja melulta. Ja niin he ajaa hurratit, ja sitä oli oikein hirvittävä ihmisten katsella, ja kun he viimein tulit perille kapitooliin, niin oli se reissu niin sukkela, ettei koskaan semmosta tehty, ja niin sanoitkin kaikki ihmiset. Hevoset pauskasit heti pitkälleen ja Natkin kaatui kumoon, niin hän oli lopussa, ja kun he hinasit hänen ulos, ei koko miehestä ollut muuta jällellä kuin riepua ja romua ja paljaat jalat; mutta perille hän tuli, kun tulikin, ja tapas presidentin ja antoi hänelle kirjeen, ja kaikki tyyni oli "mykke praa" kuin suola voissa, ja presidentti antoi hänelle kaikki anteeks heti paikalla, ja Nat antoi nekerille kaks neljäsosaa dollaria yhden sijasta, sillä hän tajusi että, jollei hänellä olis ollut vuokravaunua, niin ei hän olis tullut perille ajoissa, ei likimainkaan.

Se *oli*, kun olikin, mainion muhkea seikkailu, ja Tom Sawyer sai säilyttää kuulunhaavaa sääressään mukamas hyvinkin tuoreena, voidakseen pitää puoliaan postimestaria vastaan.

No, hyvä, vähitellen rupes Tomin kunnia vähä laihtumaan, sillä ihmiset saivat toisia asioita jutellakseen – ensin tuli kilpa-ajot ja sitten tuli muhkea tulipalo ja sitten tuli sirkkus ja sitten tuli suuri nekeri-avisiooni, ja sitten tuli auringon pimennys ja sitä kummitusta seurasi jonossa koko joukko herännäisten kokouksia, ja kaiken tuon ohessa ei ollut puhettakaan enään Tomista, tuskin häneen kukaan katsahtikaan, ja ette ikinä ole nähnyt ihmistä niin alakuloisena ja nyrpeänä ja hirteen menemässä. Hän kävi päivä päivältä vihan vimmaisemmaksi, ja minun kysyessäni hältä, *miksikä* hän oli moisessa tilassa, sanoi hän että hänen sydämmensä oli revetä, kun hän aatteli miten aika kului kulumistaan ja miten hän vanheni vanhenemistaan eikä mitään sotaa puhennut ihmisten välillä eikä mitään sopivaa tilaa ollut hänelle luodaksensa nimeä itselleen tässä maailmassa, ei ainakaan hänen nähdäksensä mukamas. No, no, sillä viisin tuumaavat aina pojat, mutta ens kertaa kuulin minä jonkun puhuvan suunsa puhtaaks sinneppäin.

Nyt rupes hän tuumaamaan jotakin matkaa, jolla tulis mainioks mukamas, ja pian hän sen keksikin ja sanoi ottavansa minut ja Jimin mukaan. Tom Sawyer oli näättekos aina hyvin hyväntahtoinen ja antelias ja jalo tässä kohen. Löytyyhän paljon poikia, jotka on olevinaan hyvin hyviä ja ystävällisiä, kun sinulla on tarjottavana jotakin hyvää, mutta kun sattuvat itse saamaan jotakin hyvää – syötävää taikka muuta – , silloin he ei sano halkaistua sanaa sulle, vaan kaappii kaikki tyyni itselleen. Se ei ollut koskaan Tom Sawyer'in tapana – sen mä sanon hänen kunniakseen. Löytyyhän paljon poikia, jotka suorastaan ryömivät jaloissas, kun sulla sattuu olemaan omena, ja mankuvat, kun mankuvatkin, sen ydintä; mutta kun *heillä* on omena ja sinä pyydät heiltä ydintä ja muistutat heille, kuinka sinä kerran annoit heille ytimen, silloin menee heidän kuononsa kureilleen – ja he kiittävät sinua kuolinpäivään asti, mutta mitään ydintä *ei* vain löydy heidän omenastaan mukamas. Mutta minä olen huomannut että he aina saavat palkkansa; teill' ei ole muuta tekemistä kuin oottaa vain. Jake Hooker teki aina sillä viisin, ja tuskin meni kahta vuotta ennenkun poika pahus hukkuu.

No, me mentiin metsään, ja Tom sanoi meille mitä s'oli. S'oli ristiretki.

"Mitä mokomaa s'on, ristiretki?" sanoin minä.

Hän näytti halveksivalta kuten ainakin häpeissään jotakin sielua, ja hän sanoi:

"Huck Finn, ethän sä tahdo väittää, ettet tietäis mitä ristiretki on?"

"Ee-ei, sitä en tie. Enkä siitä välitäkään. Olen elänyt tähän päivään asti ja voinut paksusti myös. Mutta heti kun sinä sanot sen mulle, niin tien mä sen, ja siinä on kylliks. Minä en ymmärrä mitä hyötyä siitä olis, että min' ottaisin selkoa kaikellisista asioista ja vaivaisin päätäni niillä, kun minä en koskaan niitä tarvitse. Niin kuin tuo Lance Williams, joka oppi puhumaan Choctaw-indiaanien kieltä eikä koskaan nähnyt ainoatakaan semmosta, ennenkun tuli yks, joka kaivoi hänelle haudan. No, mitä

mukamas nyt on ristiretki? Mutta yhen asian sanon mä sulle ennenkun alat: jos se on jotain patenttia, niin ei siin' oo mitään rahaa. Bill Thompson hän – "

"Patenttia!" sanoi hän. "Enpä koskaan ole nähnyt mokomaa tyhmiliiniä.

Ristiretki, sehän on tavallaan sotaa."

Luulin hänet vähä löyhäks päästään. Mutta mitäs vielä, hän puhui täyttä totta ja jatkoi ilman mitäkään:

"Ristiretkihän on sotaa, jota käydään Luvatussa maassa ja sen viemiseksi pakanoilta jälleen."

"Missä luvatussa maassa?"

"Hä? Luvatussa maassa – eihän niit' ole kuin yks."

"Mitä *meidän* siihen tulee?"

"Hä? Etkö sä ymmärrä? Luvattu maa on pakanain käsissä, ja meidän asia on ottaa se heiltä pois."

"Mutta mistä tulee sitten, että m'ollaan annettu maa pakanain käsiin?"

"Me ei ole sitä annettu heidän käsiinsä? Heillä on aina ollut se."

"Niin no, mutta silloinhan se on heidän, Tom, eikös niin?"

"Niin kai. Kuka on väittänyt sitä vastaan?" Minä mietiskelin asiaa, mutta en saanut tolkkua siitä, vaikka mikä olis ollut. Sikspä sanoin:

"Se ei mene mun päähäni, Tom Sawyer. Jos mulla olis tavallinen talonpojan maa, ja se olis mun omani, ja joku tahtos sen, olisko se silloin oikein häneltä – "

"No, voi taivas! mikä pöllöpää sin' oot, Huck Finn. Se ei ole mikään tavallinen talonpojan maa – s'on jotakin aivan toista. Katsos, s'on tällä viisin. Maa, koko Luvattu maa, on heidän omaansa, – paljas maa, mutt'ei muuta; mutta s'oli meidän kansamme, meidän Juutalaiset ja meidän kristityt, jotka teit sen pyhäks, niin että heillä ei oo mitään tekemistä siellä; he tekevät sen epäpyhäks. S'on meille häpeää, ja meidän ei pitäis sitä kärsiä päivääkään enää. Meidän pitäis marssia heidän päällensä ja ottaa se heiltä pois."

"Mutta tuopa on mulle mitä sekavinta sotkua, mitä koskaan oon kuullut. Jos mulla nyt olis tavallinen talonpojan maa omana ja viljeltävänä, ja joku vieras ihminen – "

"Enkö ma sulle sanonut, ett'ei tässä oo kysymys mistään talonpojan maasta ja sen viljelyksestä. Maan viljelys on ammattia, jotakin moukkamaista, alhaista ja maallista, siinä kaikki – mutta tää on jotakin korkeaa, suurta ja henkistä, se on sanalla sanoen jotakin uskonnollista, ja sehän on toki toista se."

"Uskonnollista? Onko se mukamas uskonnollista, kun mennään ja riistetään maa pois ihmisiltä, joiden omaa se on?"

"Ompa kyllä! Aina on arveltu niin."

Jim hän puisti päätään ja sanoi:

"Kuulkaahan, Tommi herra, minä luulen tässä olevan erehdyksen – niin erehdyks s'on. Min' oon itte uskovainen ja minä tunnen koko joukon uskovaisia ihmisiä, mutta en, saakeli soikoon, oo tavannu viel' ainoatakaan, ku menettelis tolla viisin."

Se suututti Tomia, ja hän sanoi:

"Hyi! Oikeinhan oksettaa, kun kuulee moista pöllöpäistä tyhmyyttä. Jos teistä kumpikaan osais ees hiukkasen historiaa, niin tietäisitte te, että Richard Leijonamieli ja paavi ja Gotfrid, Buljongin kreivi, ja suuret tukut muita jaloimpia ja hurskaimpia miehiä maailmassa, kolmatta sataa vuotta umpeen, hakkasit maahan pakanoita ja koit ottaa heidän maansa pois ja oikein uivat veressä kaulaa myöten kaiken aikaa – ja yks kaks tulee pari pöllöpäistä moukkaa täältä Missourin metsistä ja on arvostelelevinaan, tekevätkö he oikein vai väärin. Mikä sanomaton röyhkeys!"

No, hyvä, tuo hänen puheensa antoi asialle ihan toisen valon, ja minä ja Jim me oltiin niin halpoja ja tietämättömiä kuin lapsi ja toivottiin jo, ettei m'olis oltu niin suurisuisia. Minä en voinut sanoa mitään eikä Jimkään pitkään aikaan, mutta sitten hän sanoi:

"No, kai s'on oikeen sitte. Jollei noi hurskaat ihmiset sitä käsittäny, niin mitä se meriteeraisi, että me taitamattomat ihmisrukat koettaisi sitä käsittää; ja jos s'on meitin asiamme, niin tulloo kai meitin tehdä mikä voiaan. Mutt' yhtäkaikki niin käy mun surku noita pakanoita, niinku Tommi herrankin käy niitä surku. S'on kerrassaankin ryökälehen tapaista tappaa ihmisiä, joit' ei me tuta ja jotka ei oo tehenny meille mittään pahhaa. Niin, kattokaas, sitä s'on. Jos me tultais, me kolome, heitin joukkoons ja sanottais meitill' olevan näläkä ja pyyettäs vähä ruokaa, niin he antas, s'on vissi se, sillä he ovat niinku muut ihmiset ja neekerit – ovappa jumal'auta niinkin; ja siks – "

"No, ja siks?"

"No, Tommi herra, mun meininkini on, ett'ei siit' oo mittään hyötyä, me ei voia tappaa noita ulukolaisia, ku ei oo tehenny meitille mittään pahaa; meitin pittää ens vähä niinku koitella – mä tiän noi asiat. Tommi herra – mä tiän noi asiat, piru viä, tiiänki. Mutta jos me otetaan mukkaan kirveet, te ja minä ja Huck, ja samotaan joen poikki tän' yönä kuun mentyä alas, ja tapetaan toi kippee perehe, jok' asuu tuolla Sny'n puolella, ja poltetaan heitin mökkins ja – "

"Kas niin, pidä kitas! En jaksa kuulla enkä aio keskustella enään moisten kanssa kuin sinä ja Huck Finn, jotka aina vain poikkeette asiasta ja olette niin kömpelöitä, että koette sovitella järjen lakeja asioihin, jotka ovat puhdasta jumaluustiedettä ja teologiaa."

No, mutta s'oli juur siinä kuin Tom Sawyer oli vähä väärässä. Jim ei meinannut mitään pahaa, enkä minä meinannut pahaa. Tiedettiinhan me että hän oli oikeassa ja me väärässä, ja eihän me tahdottu muuta kuin tietää *mitenkä* – kas siinä kaikki; ja ettei hän osannut sitä selittää niin, että me oltais sitä käsitetty, se tuli siitä, että me oltiin siksi liian taitamattomat – niin justiin, jopa vähäsen tyhmätkin, totta puhuakseni, mutta sehän ei toki liene mitään rikosta se – tamme tuusan!

Mutta hän ei tahtonut kuulla sillä korvalla; hän sanoi vain että, jos me oltais käsitetty oikein kaikki asiat, niin olis hän pestannut pari tuhatta sotamiestä ja pukenut heidät teräspukuun kiireestä kantapäähän ja tehnyt minusta luutnantin ja Jimistä sotakapakoitsijan ja itse ruvennut komentajaksi ja lakaissut pakanain sikiöt järveen kuin kärpäset ja sitten tullut takasin ja marssinut läpi maailman kunniasa kuin aurinko. Mutta hän sanoi meitä liian tietämättömiks ottaaksemme vaaria tilaisuudesta, kun meillä se oli, ja hän ei mukamas enään tahtonut sitä tarjota. Eikä hän sitä tarjonnutkaan. Kun hän kerran oli painanut puuta, niin sanoakseni, niin hänt' ei olis saanut liikahtamaan.

Mutta siitä mä vähä piittasin. Minä olen rauhallinen luonnoltani enkä tahdo ronkelia ihmisten kanssa, jotk' ei ole tehnyt mulle mitään pahaa. Minä tykkäsin että, jos pakanat olit tyytyväiset, niin olin minäkin, ja siihen sai jäädä se juttu.

Tom sai kaikki nuo hullut tuumansa Walter Scott'in kirjoista, joita hän alinomaa lueskeli. Ja se *oli* hullu tuuma, sillä minun nähdäkseni ei hän ikinä olis pystynyt pestaamaan noita sotamiehiä, ja jos hän olis pystynytkin, niin panempa vetoa, että poikaa olis nyljetty aika lailla. Mä lainasin kirjat ja luin kaiken tuon moskan, ja minkä minä ymmärsin, niin oli kaikilla noilla ihmisillä, jotka luopuivat maanviljelyksestään ja lähtivät ristiretkille, turkkasen tukala olo.

TOINEN LUKU

No, Tom hän keksi toisen tuuman toisensa perästä, mutta n'olit jotakin vailla, ja hänen täytyi jättää ne sikseen kaikki tyyni. Lopulta hän oli aivan masentunut ja kuitti. Justiin siihen aikaan rupesit St. Louis'in sanomat jaarittelemaan ilmapallosta, joka mukamas seilais Eurooppaan, ja Tom tykkäs olevan turkkasen hauskaa reissata sinne katsomaan minkälainen se olis, mutta hän ei voinut sit' oikein päättää. Mutta aviisut puhuit siitä puhumistaan, ja niinpä hän viimein ymmärsi että, jos hän ei lähtenyt reisuun, hän kukaties ei koskaan sais' nähdä mitään semmosta palloa; ja sitten sai hän tietää että Nat Parsons mukamas oli sinne menossa, ja niinpä Tomkin tietysti teki päätöksen. Hän ei voinut kestää sitä, että Nat Parsons palais ja sitten veisais koko kylälle mukamas nähneensä ilmapallon ja Tom vain sais kuunnella korvat pystyssä ja pitää suunsa. Hän pistellas minun ja Jimin mukaansa – ja me mentiin.

S'oli ko'okas ja komea pallo, ja sill' oli siivet ja lentimet ja kaikenlaiset kauskut, eikä se ensinkään ollut niiden pallojen näkönen, joita näkee kuvissa. S'oli kaupungin ulkosyrjässä, tyhjällä tontilla kahdennentoista kadun kulmassa, ja siinä seisoi koko joukko ihmisiä, ja he tekivät pilkkaa pallosta ja he tekivät pilkkaa miehestäkin, joka oli kalpea ja laiha kekkuli tuommosine kuunvalosilmineen – ja he sanoivat ettei siitä tulis mitään. Hän suuttui silmittömästi heitä kuullessaan, ja hän kääntyi heitä vastaan puiden nyrkkiänsä ja sanoi heitä itikoiks ja sokeiks kanoiks, mutta – meinas hän – kerran oli koittava se päivä, jona he hoksaisit nähneensä miehen silmästä silmään, joka kohottaapi kansat ja luopi sivistystä, mutta he olit mukamas liian tyhmit sitä käsittääksensä, ja justiin tälle paikalle heidän lapsensa ja lastenlapsensa mukamas rakentaisit hänelle muistopatsaan, joka tulis seisomaan tuhannen vuotta, vaan hänen nimensä eläis mukamas kauvemmin kuin muistopatsas; ja silloinkos ihmiset taas rupesit hirnumaan ja kysymään hältä, mikä hänen nimensä oli ennen hänen naimisiin jouduttuaan ja mitä hän ottais, jos ei tekis sitä matkaa ja mikä hänen sisarensa kissan äidin äidin nimi oli, ja kaikkea tommosta pilaa pitäen, jota ihmiset harjottaa, kun saavat jonkun raukan kynsiinsä, jota voivat härnätä. No, he pitivät kaikellaista lystiä ja peevelinpeliä hänen kanssaan, ja kyllä h'olikin sukkeloita, totta puhuakseni; mutta s'ei ollut oikein miehen kuranssia kaikki toi, että heit'oli niin monta hieromassa hampaitaan yhtä vastaan, ja h'olivat niin suulaita ja liukkaita kieleltään, että häll' ei ollut sanaa eikä soppaa, millä olis maksanut heille takasin. Mutta mitä hittoa siit' olis ollutkaan hyötyä, että hän olis iskenyt heille vastaan? Ei mitään. He olis vain saaneet lystimpää. No, hän oli heidän kynsissään. Mutta s'oli hänen tapansa, eihän hän sitä voinut auttaa: hän oli semmoseks luotu, arvelen mä. Hän oli siivo ihminen, eikä hänessä ollut mitään pahaa, hän oli tuommonen *nero*, kuten kirjoissa seisoo, eikä s'ollut hänen syynsä. Eihän me voida kaikki olla yhtä viisaat, m'ollaan niinkuin m'on luotuja. Sen mukaan kuin minä käsitan, niin luulevat nerot ymmärtävänsä kaikki mit' on maan päällä eivätkä tahdo totella ihmisten neuvoja, vaan puskevat aina vastaan, ja siitä se tulee, että kaikki halveksivat heitä ja hylkivät heitä, ja sehän on aivan luonnollista. Jos he olisit nöyrempiä ja kuuliaisimpia ja kokisit oppia jotakin, niin olis heillä parempi olla tässä maailmassa.

Se kapine, jossa tämä professori oli sisässä, oli näöltään kuin vene ja iso ja ko'okas ja siinä oli sisäpuolella vedenpitäviä arkkuja eli pönttöjä, eli miksi mä niitä sanoisin, jotka kävit ympäri koko kapineen ja joissa säilytettiin kaikellaista kauskua, ja niiden päällä voi istua ja maatakin. Me mentiin veneeseen, ja siinä oli parikymmentä ihmistä nuuskimassa, ja ukko Nat Parsonskin oli muiden joukossa. Professori häälyi kuin villikissa, saadakseen kaikki reilaan, ja ihmiset astuit ulos, yks kerrassaan, ja Nat Parsons oli viimeinen. Se ei tietysti käynyt päinsä, että hän olis mennyt pois *meidän* takana. Me ei liikuttu mihinkään, ennenkun hän oli mennyt, niin että me voitiin jäädä viimeiseks.

Multa hän oli mennyt nyt, niin että meidän tuli myös mennä. Minä kuulin huimaavan huudon ja käännyn – kaupunki katos allemme kuin pyssynlaukaus! Koukistuin, ett' olin kaatua siihen paikkaan. Jim muuttui tuhankarvaiseks eikä saanut sanaakaan suustaan, eikä Tomkaan sanonut mitään, mutta

näytti hyvin nyfyikiltä. Kaupunki vajosi vajoamistaan, mutta me ei tehty mitään muuta kuin riiputtiin ilmassa ja pysyttiin paikallamme. Talot pienuivat pienuemistään ja kaupunki kapeni kapenemistaan, ja ihmiset ja vaunut matelit kuin muurahaiset ja lutikat, ja kadut kävit kapeiksi kuin nuorat; ja sitten sulii kaikki tyyni yhteen, eikä siin' ollut mitään kaupunkia enää; s'oli vain kuin suuri rupi maan päällä, ja minusta tuntui kuin olis voinut nähdä tuhat penikulmaa ylöspäin ja alaspäin jokea, vaikk'eihän sitä sentään niin paljo ollut. Vähitellen muuttui palloks tää matoinen maa – niin justiin, pullakaks palloks, jok' oli ruskea väriltään, ja vaaleat juomut kävit ristin rastin siinä, ja n'olit joet. Ja ilma kävi kylmäks. Leskirouva Douglas sanoi aina mulle, että maa oli pullakka kuin pallo, mutta mitä min' olisin uskonut semmoista hölyn pölyä, ja minä kuulin toisella korvalla antaakseni vuotaa ulos toisesta, sillä näinhän itse että maailma oli litteä ja latuskainen kuin pannukakku. Minä ruukkasin kiivetä kalliolle ja katsella ympärilleni ja siten itse tutkistella asiaa, sillä parahin konsti on, jos tahtoo visseyttä jossakin seikassa, että menee itse sitä tiedustelemaan eikä heti usko mitä ihmiset sanoo. Mutta nyt täytyi minun myöntää, että ämmä räyskä oli oikeassa. Niin, hän oli oikeassa mitä muuhun maailmaan tulee, mutta väärässä mitä tulee siihen osaan maailmaa, missä meidän kylämme on, sillä koko se seutu on litteä ja latuskainen, vaikka kuolisit siihen paikkaan.

Professori seisoii kaiken aikaa kuin olis hän nukkunut, mutta nyt häneltä kieli kirpos, ja hän oli kitkerän katkera. Hän puhui tähän malliin:

"Hölmöläiset! Siit'ei tule mitään – väittivät he. Ja he tahtoivat tutkia salaisuutta ja nuuskia sitä ja viekotella sitä minulta. Mutta minä narrasin heidät. Ei kukaan tunne salaisuutta muu kuin minä. Ei kukaan muu kuin minä tiedä mikä panee sen liikkumaan, ja s'on uusi voima. Uusi voima, tuhat kertaa väkevämpi kuin kaikki muut voimat maan päällä. Höyry on paljasta roskaa sen rinnalla. Sanoivat etten minä pääsis Eurooppaan sillä. Eurooppaan! Minull' on voimaa laivassa viideks vuodeks ja muonaa muassani kolmeks kuukaudeks. Hulluja he ovat – mitä he tietävät tästä? Niin, ja he sanoivat mun ilmalaivaani hauraaks, ja kuitenkin se voi kestää viiskymmentä vuotta. Minä voin purjehtia pilvissä sillä koko ikäni, jos mua haluttaa, ja ohjata matkaani minne hyvänsä, vaikka he irvistelivät mulle ja sanoivat, että min' en vois. Enkö mä voi suunnata kulkuaani minne tahdon? Tule tänne poika, niin saat nähdä. Paina noihin nappuloihin, kuten sanon sulle."

Hän antoi Tomin tyyrätä laivaa sinne ja tänne, ylös ja alas ja joka haaralle ja opetti hälle koko konstin tuossa tuokiossa, ja Tom sanoi, että s'oli helppoa kuin tyhjää. Hän antoi hänen laskea laivalla lähes maahan asti ja antoi sen pyyhkästä eteenpäin pitkin Illinois'in ruohokenttää niin lähellä maan pintaa, että aivan helposti voi puhua talonpoikain kanssa ja kuulla kaikki mitä he sanoivat; ja hän heitteli heille myös prääntätyjä paperilappuja, joissa oli tietoja tästä pallosta ja että se seilas Eurooppaan. Tom tyyräs ihan vastapäätä suurta puuta, kunnes oltiin täppärän lähellä, ja sitten me seilattiin suoraan ylöspäin ja lennettiin eespäin yli latvan. Niin, ja sitten opetti hän Tomia, miten piti laskea maahan, ja sen teki hän turkkasen komeasti myös ja laskee alas ruohokentälle niin pehmeästi kuin pumpuli; mutta kun me aijottiin hypätä ulos, sanoi tuo professori:

"Ei; sitä ette tee!" ja antoi huilata ylös taas. S'oli hirvittävä. Minä tuosta jo pasaalustamaan kerjäämään, ja niin teki Jimkin; mutta se vain pani hänen pahasisunsa pillastumaan ja silmänsä mulkoilemaan ja koko naamansa villistymään, ja minä pelkäsin häntä.

No, sitten hän palas murruihinsa taas ja päivitteli ja karjui ihmisten tapaa häntä kohtaan, eikä hän voinut sitä niellä eikä varsinkaan sitä, että he olit sanoneet hänen laivaansa hauraaks. Hän nauraa irvisteli sitä ja myöskin heidän kehumistaan, että mukamas masinat pian menisit pilalle. Menisit pilalle – se väänsi hältä suolet; ne menisit pilalle yhtä vähän kuin auringon kierro. Hän kävi yhä kiukkuisemmaks, enkä koskaan ole nähnyt minkään ihmisen meluavan sillä viisin. Todellakin rupes selkäpiitäni värisyttämään, ja niin kävi Jiminkin. Yhtäkkiä rupes hän huutamaan ja karjumaan ja sitten hän vannoi pyhän valan, ettei maailma ikipäivinä sais tietää hänen salaisuuttaan; s'oli ollut niin paha hälle mukamas. Hän sanoi seilaavansa ilmapallollaan tämän matoisen maapallon ympäri, ainoastaan näyttääksensä mitä hän voi tehdä, ja sitte hän mukamas upottais sen mereen ja hukuttais

meidät kaikki tyyni. Jaa-a, se s'oli jumaliste hirvein pula, mihin ihminen koskaan voi joutua; ja sitä pait oli yö tulossa.

Hän antoi meille vähän syödä ja pani meidät menemään paatin toiseen päähän ja paiskas sitte makaamaan yhden pöntön päälle, josta hän voi hoitaa kaikki kommervenkit, ja pisti vanhan aikuisen revolverinsa pänsä alle ja sanoi, että jos joku uskaltais käydä sormillaan paatin verkkoihin ja koettais panna pallon alas, niin sen hän tappais.

Me istuttiin siinä kyyristyneinä yhteen ja ajateltiin paljon, mutt' ei mitään puhuttu kuin joku sana silloin tällöin, sillä m'oltiin, totta puhuakseni, aika lailla peloissamme ja kauhuissamme. Yö venyi pitkäks ja kolkoks. Me oltiin hyvin matalalla, ja kuunvalo paistoi kaikki tyyni niin pehmeäks ja koreaks, ja talonpojan talot näyttivät niin hauskoilta ja kodikkailta, ja me voitiin kuulla vain ääniä ja toivottiin, että me oltais siellä muiden muassa; mutta johan nyt! me vain hiivittiin heidän yli kuin aaveet, eikä jätetty jälkeäkään perästämme.

Myöhään yöllä, kun kaikki äänet olivat myöhäisiä ja ilmakin tuntui niin myöhäiseltä ja haisi niin myöhäiseltä, – s'oli kai tuossa kahden aikana minun käsittääkseni – niin sanoi Tom, että professori oli ollut niin hiljaa pitkän aikaa, että hän varmaankin nukkui nyt ja että meidän pitäis —

"Pitäis mitä?" sanoin minä kuiskaten ja sydämmeni pamppaili, sillä tiesimpä mitä hän aatteli.

"Meidän pitäis hiipiä tuonne ja sitoa hänet ja laskea vene maihin", sanoo hän.

Minä sanon siihen:

"Eikö hiidessä! Älä liiku paikaltas, Tom Sawyer."

Ja Jim – joo, hän töllötti vain; niin hän pelkäs. Hän sanoi:

"Oo Tommi herra, *äläkää* tehkö sitä! Jos te ärsytätte häntä, niin ollaan me hukassa – hukassa me ollaan, piru vie! Min' en tahtos tulla häntä liki, en, vaikka saisin koko maailman. Ettekö näe, Tommi herra, hänhän on aivan hullu."

"S'on juur *sentähden* kuin meidän tulee tehdä jotain. Jos hän ei olisi hullu, niin min' en tahtois olla missään muualla kuin täällä; te ette sais mua astumaan ulos nyt, kun min' oon tottunut tähän palloon ja tuohon säikähykseen, jonka ero maasta manteresta tuotti, jos hän näet olis viisas; mutta s'ei ole mitään hyvää politiikkaa purjehtia ilmassa tällä lailla miehen kanssa, jok' on väärä päästään ja sanoo aikovansa maailman ympäri pallollaan ja sitten hukuttavansa meidät kaikki tyyni. Meidän täytyy tehdä jotakin, sanon mä, ja meidän täytyy tehdä se ennenkuin hän herää; ei sovi muuten milloinkaan. Tulkaa!"

Mutta jo sitä ajattelemisenkin pani meidät kyyristymään, ja me sanottiin: "me ei liikuta paikaltakaan." Ja niin sai Tom hiipiä sinne yksin tavottamaan tyyräyskalua kynsiinsä, pannaksensa ilmapallon maihin. Me rukoiltiin ja kerjättiin: "älä hiidessä mene", mutta johan nyt! hän pani nelinkontin ja rupes ryömimään eespäin tuuma tuumalta, ja me seisottiin siinä pidättäen henkeämme ja vartoen ja vapisten. Tultuaan keskiväliin venettä, ryömi hän vielä hitaammin, ja minusta tuntui kuin olis vuosia mennyt. Mutta viimein me nähtiin hänen olevan professorin pään vieressä ja nousevan hyvin hiljaa ja tirkistävän häntä hetkisen naamaan ja kuuntelevan. Sitten me nähtiin hänen ryömivän taas professorin jalkoihin, joss' olit tyyräysnappulat. No, hän oli nyt perillä ja koki hyvin hiljaa ja varovasti käydä kynsillään nappuloihin, mutta sitte hän siinä kolahutti jotakin alas, jonka räminä kuului, ja heti hän paiskas itsensä alas veneen pohjaan ja makas aivan liikkumatta. Professori sanoi unen töhryssä: "Mitä s'on?" Mutta kaikki oli hiljaa kuin haudassa, ja hän tuosta mumisemaan ja mutisemaan ja oikomaan, kuin ihminen tekee, jok' on heräämässä, ja minä luulin kuolevani tuohon paikkaan, niin olin pelästynyt ja säikähtynyt.

Sitten tuli pilvi ja peitti kuun, ja minä melkein kiljasin ilosta. Ja kuu painui yhä syvemmälle pilven sisään, ja jopa tuli niin pimeä, että me ei enää voitu nähdä Tomia. Sitten rupes satamaan ripsuttamaan, ja me kuultiin professorin ronklaavan köysiensä ja kapineittensa kanssa ja kiroavan ilmaa. Me pelättiin jokainoa minuti että hän koskisi Tomiin, ja silloin m'olis ollut mennyttä kalua, mutta Tom oli jo kotimatallaan, ja kun me tunnettiin hänen kätensä polviemme päällä, niin henkeni

seisahtui ja sydämmeni putos alas mahaan, sillä en voinut sanoa siinä pimeässä, eikö toi ollut professori, jonka minä luulinkin siin' olevan.

Herraan jee! Minä olin niin ilonen, kun Tom oli luonamme taas, ja niin onnellinen kuin yleensä voi olla, kun on korkealla ilmassa miehen kanssa, jok' on väärä päästään. Te ette voi laskea maahan ilmapallolla pimeässä, ja minä toivoin taivaan vuotavan yhtä mittaa; sillä min'en tahtonut että Tom rehkis enää ja peljättäis meitä. No, niin kävikin. Sataa tuprutti koko yön, jok' ei ollut niin pitkä kuin näytti. Ja sitten päivän koitteessa selkeni ilma, ja maailma näytti niin turkkasen sievältä ja harmaalta ja korealta, ja niin oli lystiä nähdä metsät ja niityt taas ja hevosten ja lehmäin seisovan siellä niin vakavina ja tuumissaan. Sitten tuli aurinko loistaen, tuli terävänä taivaalle, ja meitä rupes väsyttämään ja nukuttamaan ja, ennenkun me tiettiinkään, vedettiin me hirsä kaikki tyyni.

KOLMAS LUKU

Me nukuttiin tuossa neljän aikana ja herättiin noin kello kaheksan. Professori istui veneen peräpuolessa ja näytti hyvin nyreältä. Hän viskas meille vähän aamiaista, mutta kielsi meitä menemästä keskivenettä sinnemmäs. No, kun on hädässä ja saapi syödä vatsansa täyteen, niin koko maailma näyttää meille toisenlaiselta kuin ennen. Se tuntuu niin mukavalta, jos kohta niinkin hullusti sattuis, että ollaan ilmapallossa pilvien päällä yhdessä tommosen neron kanssa. Me ruvettiin juttelemaan.

Oli yks asia, joka vaivas päätäni, ja hetken päästä sanoin:

"Tom, eikö me lähdetty Idästä?"

"Joo, sieltä lähdettiin."

"Kuinkahan nopeaa m'ollaan tultu?"

"No, kuulithan mitä professori sanoi, kun hän raivos kuin villi: välistä, sanoi hän, me mennään viiskymmentä penikulmaa tunnissa, välistä yheksänkymmentä, välistä mukamas sata; sitte sanoi hän että, jos tulee apuun myrsky, me voidaan purjehtia kolmesataa penikulmaa, ja jos hän tahtoo myrskyn ja tahtoo sen raivoavan oikeaan suuntaan, niin hän mukamas vain antaa mennä ylöspäin tai alaspäin ilmapallossa, niin hän heti saa siitä kiinni."

"No, sitte s'on justiin niinkuin minä räknäsin. Professori valehteli."

"Hä?"

"Joo-o, sillä jos m'oltais seilattu niin nopeaa, niin m'oltais

Illinoisista poissa nyt, eikö niin?"

"No, niin."

"No, mutta sitä me ei olla."

"Mistä sinä sen tiet?"

"Sen minä näin väristä. M'ollaan yhä Illinoisin yllä vielä. Ja sinä voit nähdä sen itse, ettei Indiaanaa ole nöössäkään."

"Miten onkaan laitas, Huck? Näetkö sinä sen väristä?"

"Näen kun näenkin."

"Mitä hittoa värillä on tekemistä sen kanssa?"

"Sillä on paljonkin tekemistä. Illinois on viheriä, Indiaana vaaleanpunanen. Näytä mulle jotakin punertavaa tuolla alaalla, jos kykenet. Ei, herraseni, viheriää s'on."

"Indiaana *punertavaa*? S'on valetta se!"

"Se ei ole valetta. Olen nähnyt sen kartasta, ja s'on ihonpunasta eli punertavaa?"

En vielä elinaikanani ole nähnyt ihmistä, jok' olis ollut niin härsytystä ja vihaa täynnä kuin Tom tällä hetkellä.

"Ah! jos min' olisin semmonen mätäkallo kuin sinä, Huck Finn, niin hyppäisin järveen. Nähnyt sen kartasta! Huck Finn, luuletko sinä todellakin että valtiot on samaa väriä ulkona ilmassa kuin n'on kartassa?"

"Tom Sawyer, mitä hyötyä sitte kartasta olis? Eikö kartta ole olemassa näyttääkseen meille tosia asioita?"

"On kyllä."

"No, kuinka se voi sitä tehdä, jos se valehtelee? – tahtoisimpa tietää."

"Älä puhu perunoita! se *ei* valehtele."

"Hoo-o! Vai niin?"

"Ei!"

"No, hyvä. Jos s'ei valehtele, niin ei ole liioin kahta valtiota, joill' olis sama väri, sama karva. Mitenkäs pääset *siitä*, sinä oppinut Tom Sawyer?"

Näin, että Tom oli *nolattu*, ja Jim näki sen myös, ja sen mä sanon suoraan, että se ikäänkuin yllytti ylpeyttäni, sillä Tom Sawyeria oli, kun olikin, vaikea nolata. Jim paiskas polviaan ja sanoi:

"S'oli perkuleen potrasti sanottu! Perkuleen potrasti! Ei siin' auta mikkään, Tommi herra, kyllä hän nyt nolas teitin – nolas oikeen nokkelasti, tammen tuussa!" Hän paiskas polviaan taas sanoen: "Tammen tuussa! S'oli perkuleen potrasti!"

En koskaan eläissäni vielä ole ollut niin mahtava, ja kuitenkin en *minä* ees tiennytkään, ett' olin sanonut jotakin niin sattuvaa, ennenkun s'oli sanottu. Minä istuin siinä vain vetelehtien, huolimatta mistään, enkä ollenkaan vartonut jotakuta tapahtuvan, en ees aatellut mitään semmoista, ja sitten se tuli yhtäkkiä kuin salama. Niin justiin, s'oli yhtä suuri ällistys mulle kuin noille toisille. S'on justiin samalla viisin, kuin joku järsii ohrakakkua eikä ajattele mitään, ja sitten yhtäkkiä tarttuu hampaaseen jalokivi. Kaikki, mitä *hän* ens' aluks tietää, on vain se, että s'on jonkimmoinen kivi, johon hän on purrut, mutta hän ei tiedä sitä jalokiveks, ennenkun on ottanut sen suustaan ja pyhkäissyt pois kakunmuruset ja muut ja sitä oikein katsellut, ja silloin tulee hän niin iloiseks, että hyppi. Niin justiin, ja ylpeä on hän myös; vaikka – jos oikein punnitsette asiaa – kunnia ei ole niin suuri kuin se olis, jos hän olis *etsinyt* tuota jalokiveä. Voitte helposti huomata erotuksen, jos viitsitte vähän ajatella asiaa. Katsokaas, s'on niin, että mitä sattumalta tapahtuu, siinä ei ole niin paljo kunniaa kuin siinä, jota me tehdään *meininkillä*. Kuka hyvänsä olis löytänyt tuon jalokiven ohrakakusta; mutta – pankaa se mieleen – hänen pitää juur olla semmosen, joka on saanut *justiin tuommosen ohrakakun*. Siinäpä se juur puunkaatajan kunnia onkin, ja siin' oli myöskin minun kunniani. Minä en voi mitään suurta maailmassa toimittaa, sen mä tunnustan; minä en usko, että voisin tehdä tuon uudestaan, mutta sillä kertaa tein mä sen – siinä kaikki sanottavani. Eikä mulla ollut vähintäkään vihiä siitä, että minä pystyin sanomaan mitään semmosta, enkä sitä ees aatellut enkä koettanutkaan sanoa, en enemmän kuin te tällä minuutilla. No, olin maltillinen, ei kukaan saata olla maltillisempi, ja niin se tuli ihan yhtäkkiä. Olen usein ajatellut tuota hetkeä perästäpäin, ja minä muistan justiin millaista oli ympärilläni, aivan kuin olis ollut mennyt viikolla. Mä voin nähdä sen kaikki: kauniit ohi-kiitävät seudut metsineen ja peltoineen ja niittyineen ja järvineen, joit' oli kymmeniä penikulmia – ja kaupungit ja kylät sirotettuna sinne tänne allamme, ja sitten professori, joka tirkisteli erästä pientä karttaa pienellä pöydällä, ja Tomin lakki, joka riippui köysissä, jonne s'oli pantu kuivamaan; ja erittäinkin muistan erästä lintua meidän puolella venettä, tuskin kymmenen jalkaa meistä, joka lensi meidän mukamme ja koki liipotella kilpaa kanssamme, mutta jäi jälkeen yhä jäämistään, sekä erästä rautatien junaa, joka teki aivan samoin allamme, viilättäen eespäin puiden ja talonpojan talojen lomasta ja päästäen perästään pitkän hörinän mustaa savua ja silloin tällöin pienen purskauksen valkosta; ja kun valkoinen savu oli mennyt niin kauvas, että sen melkein oli unohtanut, niin voi kuulla pienen heikon piipityksen, ja s'oli vihellyspilli, ja meiltä jäi sekä lintu että juna kauas taaksepäin, ja me mentiin että hiih!

Mutta Tom hän oli pahalla päällä ja sanoi minun ja Jimin olevan pari taitamatonta, kaakottavaa kanaa, ja sitten lisäs hän vielä:

"Aatelkaa, että täällä olis ruskea vasikka ja suuri ruskea koira, ja sitten tulis taiteilija, jonka pitäis maalata ne. Mikä silloin on pääasiassa tuon taiteilijan tehtävä? Joo, hänen tulee maalata ne niin, että näette erotuksen niiden välillä heti samassa minuutissa, kuin ne sattuvat silmääne. Eikös niin? Kyllä. No, tahdotteko nyt että taiteilija maalaa ne ruskeiks *molemmat*? No, eihän toki. Hän maalaa toisen niistä siniseks, ja silloin hän ei voi erehtyä. Aivan justiin niin on karttojen laita. Sentähden panevat he joka valtion eri väriin; se ei oo teitä narratakseen – vaan estääkseen teitä narraamasta itseänne."

Mutta min' en voinut nähdä siinä mitään, jok' olis näyttänyt todeks asian, eikä Jimkään voinut. Siksipä Jim puisti päätänsä ja sanoi:

"Kuulkaahan nyt, Tommi herra, jos te tietäsittä kuinka polökkypäisiä noi maalarit on, niin te uottaisitta pitkän aikaa, ennenku panisitta yhenkään heistä jonku asian takausmieheks, niin sanoakseni. Mutta tuhmaahan on tätä sanoa teitille, koska te aivan hyvin ymmärrättä sen itte. Täss' yhtenä päivänä näin mä yhen tommosen maalarin istuvan siällä Hank Wilsonin takapihalla ja maalaavan, ja minä menin sinn' alas kattomaan, ja hän maalas tota vanahaa kirjavaa lehemää, ku oli

puskeni vasemman sarven päästään – tietä mitä mä meinaan. Ja minä hältä kysyin, miksi hän maalasi tota lehemää, ja silloin hän sanoi että, ku hän oli sen maalannu valamiiks, niin olis taulu väärsti sata dollaria. Tommi herra, hän olis saanu *itte lehemän* viiestätoista, ja sen sanoin mä hänelle myös. Mutta – uskokaa pois – hän vain ravisteli päätään ja tohori ku ennenki. Ei, Tommi herra, *noi ei*, piru vie, tiiä mittään."

Tom tuli pahalle tuulelle; ja mä olen huomannut että ihmiset aina tulevat humoörille, kun heitä nolataan. Hän käski meidän pitää kitamme eikä enää tuhlata rasvaa meidän pääkalloihimme – niini me mukamas tultais ehkä paremmin toimeen. Sitten näki hän erään kaupungin tornin kellon allamme ihan ja hän otti kiikarinsa ja katsoi sitä, ja sitten hän katsoi hopeanauristansa ja sitten tornin kelloa ja sitten nauristansa taas ja sanoi:

"Sepä merkillistä – tuo kello käy lähes koko tunnin eellä."

Hän pisti hopeanauriin taskuunsa. Sitten tuli siinä toinenkin kello, jota hän kurkisteli taas, ja s'oli myöskin tuntia eellä. Tämä jo pani hänet ymmälle.

"Tää on kerrassaankin naurettavaa", sanoi hän. "En sit' ymmärrä ensinkään."

Sitten hän otti kiikarin ja haki kolmannen tornin kellon, ja sekin oli, jumaliste, tuntia eellä. Mutta silloin rupes hänen silmänsä säihkymään ja hänen henkensä läähättämään ja hän sanoi:

"Pyhä Paavali! Sehän on *lonkituutti*."

Minä pelästyin pahanpäiväisesti ja sanoin:

"No, mitä Jumalan tähän nyt?"

"Joo, nyt on niin, että tää vanha ilmarakko on luistanut yli Illinoisin ja Indiaanan ja Ohion kuin tyhjän, ja tämä seutu, missä nyt ollaan, on itäosa Pennsylvaniasta tai Newyorkista tai joku maanääri niillä paikoin."

"Ethän sinä sitä meinaa, Tom Sawyer."

"Meinaanpa jumaliste, ja s'on niin. Me ollaan kulettu viistoista astetta lonkituuttia, sitten kun jätettiin St. Louis eilen iltapäivällä, ja kellot on *oikeassa*. Me ollaan kulettu lähes kaheksan sataa penikulmaa."

Minä en uskonut sitä, mutta tuntuipa yhtäkaikki kuin olis valettu kylmää vettä pitkin selkärankaani. Tiesinhän kokemuksesta, että meni lähes kaks viikkoa Mississippin joen laskuun lautalla.

Jim koki selvittää päätään voimiensa takaa. Hän sanoi sitten:

"Kuulkaahan, Tommi herra, sanoitteko te että noi kellot käy oikeen."

"Sanoin. Oikein ne käy."

"Eikö teitin kellonne myös käy oikeen?"

"Kyllä se käy oikein St. Louisin mukaan, mutta täällä s'on tuntia hullusti."

"Tommi herra, tahotteko te sotkia kalloomme, ettei aika oo justiin se *sama* mukamas joka paikassa?"

"Ei s'ole sama, ei lähimainkaan."

Jim näkyi olevan pahoillaan ja sanoi:

"Oikein tekee pahaa, ku kuulee teitin puhuvan tolla viisin. Minä jumalauta häppeen, ku kuulen teitin noin puhuvan, jok' ootta saanu niin hyvän kurin ja kasvatuksen. Totta tosiaan, teitin Polly taitinne syän halkeis, jos kuulis teitä."

Tom hämmästy. Hän vain tuijotti Jimiin eikä sanonut halkaistua sanaa, ja Jim hän vain kävi päältä:

"Tommi herra, kuka istutti ihmiset St. Louisiin? Joo, sen teki Jumala.

Kuka istutti ihmiset tänne, jossa me nyt oomma? Joo, sen teki Jumala.

Eikö he kaikki oo hänen lapsians? Tietysti, sitä he on. No, hyvä!

Kuinka hän sitten saattaa tehdä *erotuksen* heidän välillä?"

"Erotuksen! En koskaan oo kuullut tuommosta tyhmää lörpötystä. Mitä pirun erotusta siin' on? Kun Hän tekee *sinun* ja muutamat muut Hänen lapsistaan mustiksi ja meidät toiset valkosiks, mitä se sitten on sinun mielestä?"

Jim huomasi pistoksen. Ja hän tunsi sen. Hän ei voinut vastata. Tom sanoi:

"Hän tekee erotusta, katsokaas, milloin Hän tahtoo, mutta tässä kohden ei ole mitään erotusta, jota Hän olis tehnyt, vaan ihmisten tekemä erotus. Jumala teki päivän, ja Hän teki yön; mutta Hän ei ole keksinyt tuntia eikä jaellut niitä, vaan ne on tehnyt ihmiset."

"Tommi herra, onkohan niin? Ihimisetkö sen on tehny?"

"Niin kyllä, ihmiset."

"Kuka sano heille että he sen osasit?"

"Ei kukaan. He ei kysyneet."

Jim funteeras vähäsen ja sanoi sitten:

"No, se osas naukaan. Min' en olis sitä koskaan uskaltanu semmosta. Mutta muutamat ihmiset n'ei pelekää mittään. He vai antaa mennä – eivät kysy mitä siitä lähtee. No, sitte on joka paikassa yhen tunnin erotus."

"Yhenkö tunnin? Ei! S'on neljän minuutin erotus joka asteelta lonkituuttia, tietäkää. Yks tunti joka viideltätoista asteelta, kaks tuntia joka kolmaskymmeneltä ja niin eespäin. Kun on tiistaiaamuna kello yks Englannissa, on edellisenä iltana kello kaheksan Newyorkissa."

Jim muutti vähän tuonnemaks penkillä, ja te voitte nähdä hänet loukatuks. Hän ravisti päätään ja mumis jotain, ja minä pujahutin hänen viereensä ja taputin häntä säärelle ja puhuin kauniisti hänen kanssaan ja sain hänet luopumaan murruistansa, ja sitte hän sanoi:

"Voi Tommi herra, niitä lörpötyksiä – tiistaina yhdessä paikassa ja maanantaina toisessa, molemmat yhdessä päivässä. Huck, eihän tässä oo oikee paikka leikin tekoon – tässä näin korkeella ilmassa. Kaks päivää yhdessä päivässä! No, kun te saatta menemään kaks päivää yhteen päivään – niin saatta kai myös menemään kaks tuntia yhteen tuntiin, vai mitä? Saatattako panna kaks neekerää yhen neekerin nahkaan, hä? Saatattako panna kaks kannua viinaa yhen kannun pulloon, hä? Ei, että saata, että piru vie saatakkaan! Silloinhan pullo halakeis. Ja jos sen saattasittakin tehdä, niin min' en sit' uskos. Kuule, Huck sinä, jos toi tiistaipäivä nyt olis uuen vuoen päivä – no? Tahottako nyt väittää että s'on tänä vuonna yhdessä paikassa ja menny vuonna toisessa, molemmat samassa minuutissa? S'on kaikkein hulluinta hassutusta – min' en taho kuulla sit' ennää."

Sitten rupes hän vapisemaan ja kalpenemaan ja Tom sanoi:

"No, mikä nyt on? Mikä sua vaivaa?"

Jim voi tuskin puhua, mutta hän sanoi kuitenkin:

"Tommi herra, ettähän pane pilikka? *Onhan* se niin?"

"En, en pane pilikkaa, ja *s'on* niin."

Jimä pöyristi taas, ja hän sanoi:

"Silloinhan tää maanantai vois olla Viiminen Päivä, ja heill'

Englannissa ei olis *mittään* viimistä päivää, ja kuolleet ei nousis hauoistaan. Me ei saa mennä keskivenettä pitemmäs, Tommi herra.

Huutakaa hän tänne! Meitin pittää pysyä siellä, ku – "

Mutta nyt me yhtäkkiä nähtiin jotakin ja hypättiin ylös ja jätettiin kaikki jupakat ja katsoa tuijotettiin vain. Tom sanoi:

"Eikö s'oo – " Hän läähötti ja sanoi sitten: "Joo, se *on* – niin totta kuin taivas! – s'on Valtameri!"

Nyt läähötettiin minä ja Jim myöskin. Me seisottiin siinä kuin härät, mutt' onnelliset härät, sill' ei ykskään meistä ollut ennen nähnyt mitään valtamerä tai oottanut sitä nähdä. Tom hän mekasteli:

"Atlantin valtameri – Atlantti! Voi sentään. Kuinka suuremmoista! Niin, se se *on* – ja *me* nähdään se – me! Herra hallitkoon! Eihän toki uskoiskaan!"

Sitten nähtiin me iso töyrämä mustaa savua, ja tultuamme lähemmäs oli se kaupunki, vieläpä oikein jättiläiskaupunki, joss'oli paksu reunus laivoja toisessa laidassa, ja me haluttiin tietää, oltiinko

me Newyorkissa, ja ruvettiin jupattamaan ja kinaamaan siitä, ja ennenkun me tiettiinkään, oltiin me luistettu sen yli, ja se pakeni taaksemme, ja siin' oltiin me nyt valtameren yllä ja mentiin kuin myrsky. Nytkös me herättiin, sanon mä!

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.